

KIESRAAD

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 's Gravenhage

KIESRAAD

Datum
13 september 2021

Ons kenmerk
2021-0000457620

Uw kenmerk
2021-0000436360

Inlichtingen
mr. R.N.A. Al
T 070-4266266

Blad
1 van 3

Bezoekadres
Muzenstraat 85
2511 WB Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.kiesraad.nl

E-mailadres
kiesraad@kiesraad.nl

Onderwerp
Advies over de afschaling en aanpassing van de
Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19

Inleiding

In uw brief van 1 september 2021 heeft u de Kiesraad om advies gevraagd over het concept van de wijziging van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 (hierna: de conceptregeling). De wijziging is nodig vanwege de voorgenomen afschaling en aanpassing van de Tijdelijke wet verkiezingen COVID-19 (hierna: de Tijdelijke wet) met het oog op de herindelingsverkiezingen van 24 november 2021.¹ U heeft de Kiesraad verzocht de modellen J, K-1, K-2, N 10-1, N 11, I en II in het advies buiten beschouwing te laten. Over deze modellen heeft de Kiesraad u ambtelijk van een reactie voorzien.

Samenvatting

Nu het gezondheidsrisico van het Covid-19-virus is afgenomen, kunnen enkele tijdelijke maatregelen worden afgeschaald. Zo hoeven er straks in het stemlokaal geen mondneusmaskers meer gedragen te worden. De conceptregeling maakt gebruik van de ruimte die de aangepaste Tijdelijke wet biedt. Gelet hierop kan de Kiesraad met de wijzigingen instemmen.

De Kiesraad doet daarnaast enkele suggesties voor de modellen die de conceptregeling bevat. Aanpassing hiervan was nodig omdat sommige hygiënemaatregelen volgens het RIVM niet langer nodig zijn. Ook zijn nieuwe modellen en instructies nodig aangezien een speciaal in te richten gemeentelijk stembureau straks de vervroegd uitgebrachte stemmen telt. Een goede overdracht door het stembureau is essentieel. Zo moet de authenticiteit van de overgedragen stembiljetten vaststaan en moeten verklaringen voor mogelijke telverschillen goed voor het gemeentelijk stembureau worden vastgelegd.

¹ Kamerstukken II 2020/21, 35887, 2.

Datum
13 september 2021

Kenmerk
2021-0000457620

Onderdeel
Kiesraad

Blad
2 van 3

Afschaling en aanpassing maatregelen

De conceptregeling wijzigt op diverse plekken de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 van 12 maart 2021.² Sindsdien is het gezondheidsrisico van het Covid-19-virus afgenomen. Sommige tijdelijke maatregelen zijn daarom niet langer nodig. Het voornemen bestaat om de Tijdelijke wet zo te wijzigen dat er flexibilisering mogelijk is in de afschaling van de hygiënevoorschriften die kiezers en stembureauleden in het stemlokaal moeten naleven. Deze afschaling kan dan gelijke tred houden met het afschalen van de maatregelen die breed in de maatschappij worden toegepast. Concreet schrapt de conceptregeling bijvoorbeeld de verplichting van het dragen van een mondneuskapje en het verplicht desinfecteren van de handen bij het betreden van het stembureau. De conceptregeling geeft uitvoering aan de voorgenomen flexibilisering van de Tijdelijke wet.³ Gelet hierop kan de Kiesraad met de wijzigingen instemmen.

Modellen

De conceptregeling bevat enkele modellen. Het gaat om de informatievoorziening aan kiezers, stembescheiden, diverse processen-verbaal van uitslagvaststelling en de formulieren voor het elektronisch aanvragen van een schriftelijke volmacht.

Afstandsmaatregel

In de toelichting staat dat de regeling uitgaat van de thans geldende afstandsmaatregel. Toch ontbreekt de afstandsmaatregel op de modellen van de flyer (model A) en posters (modellen B-1, B-2 en B-4) waarmee kiezers geïnformeerd worden over de in het stemlokaal geldende maatregelen. Afhankelijk van de keuze van het kabinet om de afstandsmaatregel per 20 september te beëindigen, vraagt dat aanpassing van deze modellen.

Schorsing van de telling

De Kiesraad adviseert te verduidelijken op welke wijze de authenticiteit van de stembiljetten gewaarborgd wordt als de zitting van een stembureau op woensdag geschorst moet worden, omdat een behoorlijke afronding van de telling onmogelijk is,⁴ of omdat de locatie onvoldoende ruimte biedt om de stemmen te tellen.⁵

Dergelijke situaties kunnen zich straks ook voordoen. Het opstellen van een verklaring van authenticiteit is echter geen onderdeel meer van het proces-verbaal.⁶ Daarom doet de vraag zich voor hoe de stembureauleden de authenticiteit van de overgedragen stembiljetten moeten vastleggen. Een mogelijke oplossing is om de stembureauleden hun naam en paraaf te laten plaatsen op het blad met de voorlopige telling op lijstniveau.

² Daarvóór initieel vastgesteld op 7 november 2020 en gewijzigd op 30 januari 2021 en 6 maart 2021.

³ In de conceptregeling is bepaald dat deze pas in werking treedt als de wijziging van de Tijdelijke wet verkiezingen COVID-19 in werking is getreden.

⁴ Artikel 17f van de Tijdelijke wet.

⁵ Artikel 18 van de Tijdelijke wet.

⁶ Dit onderdeel van het proces-verbaal N 10 is verdwenen, vermoedelijk omdat Daarmee is het proces-verbaal aangepast nu de vervroegd uitgebrachte stemmen door een nieuw te vormen gemeentelijk stembureau geteld worden. Het stembureau maakt een apart proces-verbaal op waarmee het de eigen werkzaamheden afrondt.

Datum
13 september 2021

Kenmerk
2021-0000457620

Onderdeel
Kiesraad

Blad
3 van 3

Telverschillen

Geadviseerd wordt om in de instructie van de stembureauleden die op de dagen voor vervroegd stemmen (maandag en dinsdag) zitting houden te betrekken dat zij situaties die voor mogelijke telverschillen zorgen, vermelden in het proces-verbaal onder rubriek 4 (onregelmatigheden en bijzonderheden). Dit is nodig omdat het proces-verbaal J (anders dan het proces-verbaal N 10-1, rubriek 7) niet specifiek ruimte biedt voor deze verklaringen.

Er zijn situaties denkbaar dat in een stembureau het aantal opgekomen kiezers niet exact overeenkomt met het aantal uitgebrachte stemmen. Bijvoorbeeld doordat een kiezer het stembiljet niet in de stembus doet maar mee naar buiten neemt. Dit kan zich dit voordoen in de stembureaus die op maandag of dinsdag vervroegd geopend zijn. Zonder vermelding van deze situaties in het proces-verbaal is het voor het gemeentelijk stembureau voor vervroegd stemmen onmogelijk om eventuele telverschillen te verklaren, zoals voorgeschreven.⁷

Actuele ontwikkelingen in de gezondheidscheck

In de informatievoorziening aan kiezers wordt uitgelegd welke checkvragen over hun gezondheid deze voor zichzelf moeten beantwoorden. Onderaan flyers met de gezondheidscheck (modellen A, C-1, C-2 en C-4) staat dat de gezondheidscheck na het drukken van de flyer nog kan veranderen, en dat kiezers de meest actuele gezondheidscheck op een nader te bepalen webadres kunnen vinden. De Kiesraad heeft begrip voor de praktische gevolgen van het wijzigen van de checkvragen na het drukken van de modellen door de gemeenten. Wel wijst de Kiesraad erop dat de checkvragen goed in regelgeving zijn verankerd en dat dit ook voor eventuele aanpassingen het geval moet zijn.

Overige modellen

Over de modellen C-5, G-1, G-2, J 7 en L 11 heeft de Kiesraad geen opmerkingen.

Slot

De conceptregeling werkt de voorgenomen wijziging uit van de Tijdelijke wet verkiezingen COVID-19. De Kiesraad kan met deze wijzigingen instemmen. Daarnaast legt de regeling enkele modellen vast. De Kiesraad heeft daarover enkele opmerkingen en adviseert daaraan aandacht te besteden.

DE KIESRAAD,
voor deze,

(was getekend)

W.J. Kuijken
voorzitter

(was getekend)

P.J. Young,
secretaris-directeur

⁷ Bijlage bij Model K-1 van de conceptregeling.